

Nieuwsbrief

Stedenband

Leiden

-

Torun

2010 nummer 1, juli

Van regen, zonneschijn en een blije groep Toruńse gasten

Mei 2010 was een bijzonder natte maand in Polen. Zoals de foto laat zien, werd ook Toruń niet gespaard door het water. Inmiddels is het juli, de regen heeft helaas nog meer schade aangebracht in Polen, maar in Nederland is het volop zomer.

Woensdag 5 juni jongstleden arriveerden onze Toruńse gasten in Leiden. Nadat de bus was uitgeladen en eenieder zich tegoed had gedaan aan soep en broodjes, werden de gasten door hun gastgezinnen opgehaald. De volgende dagen zouden zij worden getraakteerd op een prachtig programma, dat door de werkgroepleden van de Stedenband voor hen was opgesteld.

Voor misschien wel de tiende keer in vijftig jaar hebben de Polen onze stad blij gemaakt met een perfect en enthousiast zingend koor. Na onder meer Fuga Mundi, Astrolabium, De Balkans Zingen en diverse kerkkoren, was het nu de beurt aan het jongerenkoor van de Toruńse Stadsmuziekschool. In twee concerten, donderdagavond in de Hooglandse kerk, op zaterdagmiddag op het bloedhete Stadhuisplein en eigenlijk nog een derde keer, bij het afscheid op zaterdagavond in de Regenboogkerk, hebben in totaal vele honderden Leidenaren kunnen genieten van de hoofdrolspelers in deze feestelijke dagen, die je één groot muzikaal mozaïek zou kunnen noemen.

In dit nummer onder meer:

Pools bezoek aan De Binnenvest	2
Carillon-Koren-festival Leiden-Torun	6
Hoe gaat het met de Poolse arbeiders in Nederland?	8
Torun-quiz	10

Daarnaast was er ook gelegenheid voor twee journalisten van de Poolse krant om te achterhalen hoe het gaat met de Poolse arbeiders in Nederland. Een drietal gasten, die werkzaam zijn binnen dak- en thuislozenorganisaties, brachten een bezoek aan De Binnenvest en een grote groep gasten ging op excursie naar Den Haag, waar ze erg van hebben genoten.

De weergoden waren ons goed gezind en de organisatoren van al deze festiviteiten kunnen dan ook terugzien op een in alle opzichten geslaagde week.

Dit alles is niet alleen mogelijk gemaakt door de inzet van de werkgroepleden van de Stedenband Leiden - Toruń. Voor het onderbrengen van de gasten doen wij ieder jaar weer een beroep op gastgezinnen. Het is fijn om te zien dat zoveel deuren openstaan voor onze Poolse bezoekers. De werkgroepleden willen de gastgezinnen dan ook hartelijk danken voor de opvang van onze Poolse gasten.

'Aan de gracht, voor ons zo herkenbaar, voor onze Poolse gasten zo anders.....'

Foto: Malgorzate Sobecka in het kader van het project 'Leiden met andere ogen'

Zie ook: <http://www.leiden-torun.eu/albums/Leiden-Torun-Juni-2010/RAP>

Bent u nieuwsgierig geworden naar de verhalen over alle gebeurtenissen? Lees dan snel verder. Wij wensen u veel leesplezier!

De redactie

Pools bezoek aan De Binnenvest

Op donderdag 3 juni 2010 heeft er een bezoek plaatsgevonden aan De Binnenvest van een drietal Polen vanuit dak- en thuislozenorganisaties uit het Poolse Toruń. Het bezoek was georganiseerd door ondergetekende, Aat Smits (groepswerker in het Open Venster in Alphen aan den Rijn en Werkgroep lid Stedenband Leiden – Toruń).

Er was contact met het Spil, Outreachend werk, de Veegploeg, de dag- en nachtopvang aan het Papegaaisbolwerk en de Crisisopvang.

Van de drie Polen werken Ilona Urbańczyk en Krzysztof Pilarz voor MONAR-MARKOT, een organisatie die thuislozen en arme mensen helpt, en werkt Tomasz Jurkiewicz voor het Stedelijk Huis voor Daklozen. Bij het bezoek was ook Ron

Mittelmeijer, de gastheer van Ilona Urbańczyk en Krzysztof Pilarz. Overigens was Marianne Moojen, een van onze collega's, gastvrouw van Tomasz Jurkiewicz.

Donderdag de 3e juni begon voorspoedig, de zon scheen en iedereen was aanwezig bij de start van het bezoek, om 9:30 uur voor de deur bij het Spil. De gasten werden hier welkom

geheten en er vond een algemene uitleg plaats van de werkmethode van het Spil door Lia Vermeulen, de teamleider. En passant kwam ook de grootte van ons werkgebied aan de orde. Daarna vertelde Anneke Verboom hoe een intake plaatsvindt en onder welke voorwaarden cliënten in aanmerking kunnen komen voor de diensten van het Begeleid Wonen en van het Spil.

Colofon

Redactie: Joep Creyghton, Greet Dusseldorp, Gerard Telkamp, Aggie van der Hoek, Aad Straathof
Opmaak: Aggie van der Hoek

Stedenbandwerkgroep Leiden - Toruń

Voorzitter: Dirk Jan Binnendijk
Tel: 071-5416564; E-mail: djbinnendijk@xs4all.nl
Secretaris: Carel van Ingen
E-mail: cenrvaningen@casema.nl
Contactpersoon gemeente Leiden: Muriël Bosman
Tel: 071-5165030
Postbus 9100, 2300 PC Leiden
E-mail: m.bosman@leiden.nl

Website: <http://go.to/stedenband>
Leiden, juli 2010

Vervolgens heeft Marianne Moojen in het kort uitgelegd hoe het outreachend werk functioneert. Daarna zijn we gaan fietsen met Ilona, Krzysztof, Tomasz, Ron, Marianne en Aat om zo eens te bekijken hoe het outreachend team te werk gaat. Het is duidelijk te mooi weer om bij vindplaatsen cliënten tegen te komen, want bij de Garenmarkt, het Plantsoen en op de Breestraat was bijna niemand. Maar fietsen door Leiden was voor onze Poolse gasten een leuke belevenis. We brachten de fietsen terug naar het Spil en vertrokken naar de Nieuwe Energie, aan het Papegaaisbolwerk.

Onderweg naar de dag- en nachtopvang kwamen we, niet geheel toevallig, op straat de veegploeg tegen, ergens tussen de Vollersgracht en de Volmolengracht. We hebben een klein stukje samen met de groep, onder leiding van Dennis Holswilder en Kees Hoogendam, opgelopen naar het Papegaaisbolwerk, het gebouw van de Nieuwe Energie.

We gingen eerst aan de koffie met Dennis en Kees, die daarna uitleg gaven over het veegproject en zijn uitgangspunten. Het gaat uiteindelijk niet alleen om het schoonhouden van de stad, maar ook (en meer) om het proces en de gevolgen van het feit dat deelnemers op die manier iets betekenen voor deze stad.

Corina Sprokkelenburg gaf ons mooie rondleiding door het gebouw.

Allereerst stonden we stil bij De Zaak, een project waarbij samengewerkt wordt met de Brijder Stichting. Onder strakke begeleiding en stringente voorwaarden kunnen cliënten zich hier voorbereiden op een nieuwe plaats in de maatschappij. Dit werd aan ons verteld door Ton van de Dop.

Daarna ontvouwde Corina de regels en afspraken die noodzakelijk zijn om een dag- en nachtopvang in Leiden goed te laten functioneren.

We wandelen door het gebouw en bekijken de slaapvertrekken en de 'alcohol'-ruimte, een plek waar men juist wel mag drinken.

Vervolg op pagina 3

Vervolg van pagina 2

Inmiddels was het al rond 13:00 uur en gingen wij op weg naar de Crisisopvang. Jannet van Hulsen, de teamleider, nodigt ons eerst uit voor de lunch, waar Mart Meeuwse ook bij aanschuift.

Tijdens de lunch praten we over hoe het bij ons "werkt", bijvoorbeeld dat je van het begin af aan te maken krijgt met één maatschappelijk werker die de cliënt begeleidt. Ook nemen

we ruim de tijd om te praten over het gebruiken van het zogenaamd 8-fasen model (Jannet deelt een Engelse versie van het 8-fasenmodel uit).

Kenmerkend voor de aanpak in het 8-fasenmodel is de indeling van het begeleidingsproces in acht fasen. De fasen zijn aanmelding, intake, opname, analyse, planning, uitvoering, evaluatie en uitstroom. Elke fase heeft specifieke doelen, werkwijzen, instrumenten en randvoorwaarden.

Centraal in elke fase staan acht leefgebieden. Deze zijn huisvesting, financiën, sociaal functioneren, psychisch functioneren, zingeving, lichamelijk functioneren, praktisch functioneren en dagbesteding.

De leefgebieden zijn gekozen met als belangrijkste criterium dat ze mensgericht moeten zijn en stigma's doorbreken. Leefgebieden moeten voor iedereen relevant zijn, niet alleen voor cliënten in de maatschappelijke opvang. Een concreet voorbeeld hiervan is dat de thema's verslaving, psychiatrie of justitie vallen onder neutrale leefgebieden als psychisch en sociaal functioneren.

Onze Polen reageren dat zij ook zoiets dergelijks gebruiken, zij noemen dit het 12-stappenplan of het kleine-stapjes-plan. Zij hebben dit plan niet voorhanden, maar ze gaan ervoor zorgen dat wij daar een voorbeeld van krijgen.

Na de lunch nemen we de tijd om het gebouw van de Crisisopvang verder te bekijken. Aan de hand van de "huisregels" praten we over het hoe en waarom van de inhuising.

We nemen rond 14:30 uur afscheid van de Crisisopvang en van De Binnenvest en besluiten om de binnenstad te bezoeken. We wandelen de binnenstad in en bezoeken wat winkels in de Haarlemmerstraat. Op het terras bij Scarlatti nemen we een drankje en daarna bezoeken we de gewelven van Annie's. We struinen over de Breestraat en 'doen' wat hofjes aan en belanden uiteindelijk bij de Hortus, waar we de binnentuin

bezoeken. We maakten kennis met de huisschildpadden, die zich klaarblijkelijk te goed hadden gedaan aan een glaasje wijn. Vervolgens brengen wij een kortstondig bezoek aan het museum van

oudheden, kortstondig omdat we rond 16:45 uur verwacht worden in het stadhuis.

Hier wordt de hele Poolse delegatie ontvangen door wethouder Jan Jaap de Haan en krijgt zij als welkom een receptie aangeboden.

Aat Smits

Foto's: Aat Smits

Activiteiten van de werkgroep Stedenband Leiden - Toruń

De werkgroepleden komen iedere maand bij elkaar en bespreken dan de afgelopen en komende activiteiten. In onderstaande tabel staat een aantal van die activiteiten vermeld om u een idee te geven waar de groep zoal mee bezig is en wat er voor dit jaar nog op de agenda staat.

Doorlopende activiteiten	Periode uitvoering
Stage-uitwisseling HEAO - Universiteit Toruń	Sinds 1992
Contacten COC met Toruń i.v.m. 'gay-emancipation'	Sinds 2004
Uitwisseling Horeca-sector ROC met Toruń	Vanaf 2006
Uitwisseling Cardea-Jeugdzorg met Jeugdzorg Toruń	Vanaf 2007
Activiteiten 2010	
5 ^e Foto workshop (jubileum) in Toruń	Juni
Scholenuitwisseling Lorentzschool - basisschool Toruń	Verkennde fase
Interesse middelbaar beroepsonderwijs	Verkennde fase
Stand Lakenmarkt	Zondag 4 juli
Stand Open Monumentendagen in Stadhuis	11 en 12 september
Jaarlijkse herfstreis naar Toruń	19 - 24 oktober
Uitwisseling opvang daklozen	
Poolse films op Leids Filmfestival	26 - 31 oktober
Ontmoetingsavond	6 november

WERK IN
UITVOERING

Concert Jeugdkoren Leiden-Toruń

Donderdag 3 juni 2010 - Hooglandse kerk - Leiden

mmv

Jeugdkoor van Muziekschool Toruń o.l.v. Renata Szerafin-Wojtowicz
Jeugdkoor van Muziekschool van Leiden o.l.v. Wim de Ru
Magdalena Golebiowska
Pieter de Mast (saxofoon), Sebastiaan van Delft (orgel)

Programma

Jeugdkoor van de muziekschool Leiden

I gave her cakes	Henry Purcell (1659 – 1695)
Strike it up Tabor	Thomas Weelkes (1575 – 1623)
Song of ship-builders	Onbekend
Song of tears	Arthur Jenkins (20e eeuw)
Twilight and shadow (uit "Lord of the Rings")	Howard Shore en Phillipa Boyens
Sympaatti	Aulis en Taneli Sallinen
Prince Ali (uit Disney's "Aladdin")	Alan Menken en Howard Ashman

-- Pause --

Toruń Music School Youth Choir

Veni electa mea	Gianmartino Maria Durighello
Modlitwa, gdy dzieci spać idą (Evening prayer)	Wacław z Szamotuł
Modlitwa do Bogarodzicy (Prayer to God's Mother)	Józef Świder
Oremus pro Pontifice Johanne Paulo Secundo	Juliusz Łuciułk
Salve Regina (To the Mothers in Brazil)	Lars Jansson
Wierzę (I believe/Credo)	Józef Świder
Kyrie	Piotr Jańczak
Namawiała Kasia Jasia	Romuald Twardowski – Polish folk song
De Boer Had Maar Ene Schoen	Piet Rippen
Marsz (March)	Józef Świder

Pieter de Mast en Sebastiaan van Delft (orgel)

Traliewerk	Huib de Vriend
For the young ones	Pieter de Mast

Choirs together / Magdalena Golebiowska

One two three	Henry Purcell
„Nie budźcie mnie” (Don't wake me up)	Jerzy Wasowski
Gaude Mater Polonia	

Jeugdkoor van de Muziekschool Leiden o.l.v. Wim de Ru
Foto: Jan Oldenburger

Het concert onder leiding van Wim de Ru was weer fantastisch. Ik sta er altijd weer van te kijken dat een koor dat qua kleding lijkt op een doorsnee middelbare school, je helemaal op het verkeerde been zet en een prachtig, musical gerelateerd concert geeft. De mooie klank en het beheerst volume dat uit de kelen van de zangeressen en zangers kwam, was onverwacht prachtig.

De solopartij werd door de dochter van Wim de Ru gezongen en je kunt je niet voorstellen dat het nog mooier kan.

Ook deze avond lukte het weer een mooie partij te zingen, zo goed, dat de high fives na afloop niet van de lucht waren.

Het Poolse koor had een heel klassiek repertoire met ook Poolse volksliederen erin.

Wat de Nederlanders goed konden verstaan was het lied "De boer had maar enen schoen" door het Poolse koor in het Nederlands gezongen. Hoewel het liedje gedateerd is, werd het als een klassiek muziekstuk gezongen, en daardoor weer actueel en naar boven getild.

Hierna werden we verrast door twee improvisaties op saxofoon (Pieter de Mast) en orgel (Sebastiaan van Delft). Met deze bijzondere combinatie van instrumenten brachten zij een intermezzo, waarna beide koren gezamenlijk optraden in drie stukken.

Het eerste 'One two three' van Henry Purcell was een melodieus werk. Verrassend was het tweede werk, waarbij Magdalena Golebiowska (we kennen haar nog van een jazzconcert in Toruń in oktober 2009) als soliste, samen met de twee koren een mooi arrangement van Jerzy Wasowski ten gehore bracht. Het concert werd afgesloten met een krachtig en stemmig Gaude Mater Polonia.

We kunnen terugkijken op een bijzonder mooi en gevarieerd concert in een prachtige ruimte.

Utrecht, Marcel Wolters

Toruń Music School Youth Choir
Foto: Jan Oldenburger

Excursiedag naar Den Haag

Vrijdag 4 juni was het vroeg verzamelen op het parkeerterrein bij molen “de Valk”, waar we in een volle Poolse bus op stap gingen via de binnenwegen van Wassenaar (paleizenroute) tot aan het Buitenhof in Den Haag.

Omdat er voor ons geen bezichtiging van de Tweede Kamer in zat (volgeboekt), gaven Carel van Ingen en Frans Cornelisse een eenvoudige rondleiding op het Binnenhof en bij het torentje van premier Balkenende. In deze rustige omgeving werden nu informatie-gesprekken gevoerd.

We liepen door de Haagse Passage (de oudste overdekte winkelpassage van Nederland, naar het voorbeeld van Parijs) naar het oudste restaurant van Den Haag: “t Gouden Hoofd”; daar was koffie met “Haagse Kakker”, een plak gekruid rozijnenbrood. Daarvandaan liepen we nog een stukje verder naar Panorama Mesdag, waar de groep uit Toruń een perfecte uitleg kreeg in het Pools over wat er in de vorige eeuw te zien was vanaf het Scheveningse duin richting strand, duin en stad.

Hierna reden we met de bus naar het Vredespaleis, waar

we een uitgebreide fotosessie pleegden. De tour voerde ons verder door heel Scheveningen naar de noordkant, vanwaar we naar en over de pier liepen. In het restaurant op de pier aten we een heerlijke portie poffertjes en dronken er wat bij. De zon was zalig en maakte loom, zodat ieder in een groepje een barretje op de boulevard opzocht of een strandtentje om met blote voeten in het warme zand heerlijk te genieten. Om 16.00 uur waren we allen weer voldaan bij de bus terug voor de terugreis. Precies 17.00 uur was de aankomst bij molen “de Valk”. Deze heerlijke dag was door Frans Cornelisse voortreffelijk voorbereid. Het leek een ouderwets schoolreisje en de Poolse gasten hebben het erg op prijs gesteld.

Eric Prince

*Het Vredespaleis
Foto: Eric Prince*

*Gastheer met zijn gasten
Foto: Aad Smits*

*Koor bij het toegangshek van het Vredespaleis
Foto: Carel van Ingen*

Carillon-Koren-festival Leiden-Toruń

Het was een prachtige warme zonovergoten dag toen langzaam de deelnemers aan het Carillon-Koren-festival binnen druppelden in de tuinzal van Grand Café de Burcht voor het instuderen van drie zangstukken.

Foto: Jan Oldenburger

Onder leiding van dirigent Wim de Ru en af toe bijgestaan door Renata Szerafin-Wojtowicz (dirigente van het koor van de muziekschool uit Toruń) werden “from scratch” het lied van Leiden (Leiden, stad van mijn hart), het Lied van Toruń en ‘Ode an die Freude’ (van de componist Beethoven) ingestudeerd. Het laatste lied staat bekend als ‘Alle Menschen werden Brüder’ en geldt als het onofficiële volkslied van Europa.

Het was zeker geen makkelijke klus, het lied van Toruń was door de taal en de tempowisselingen in het stuk geen sinecure en ook ‘Ode an die Freude’ was een behoorlijke opgave, maar onze Toruńse gasten gaven de Leidse zangers een flinke duw in de rug. En na anderhalf uur gedreven studeren was het vertrouwen groot (genoeg) om dit samen met het Carillon in de middag uit te gaan voeren.

Als een lang lint liepen zo’n 150 zangers vanaf de Burcht naar het stadhuisplein, waar om 12.15 uur (door stroomstoring kwartiertje vertraging) de aftrap van het ‘Carillon-Koren-festival Leiden - Toruń 2010’ kon worden gegeven door Eric Filemon.

De vijf optredende (en dus ook aan de scratch deelnemende) koren namen elk ongeveer 25 minuten voor hun rekening, afgewisseld door carillonspel door Magdalena Cynk.

Als eerste trad het Eurokoor op. Het 80-koppige koor zette met hun optreden, samen met hun band én een populair genre direct een krachtig openingsakkoord neer.

Elk van de koren zou in ieder geval minstens één Pools lied moeten laten horen. Het Eurokoor had gekozen voor een vertaald liedje van Frans Halsema (Co ja mysle = Wat ik denk). Magdalena Cynk reageerde na het optreden van het Eurokoor met een bijzondere compositie.

Als tweede koor trad het Klein Leids Liederen Koor (KLLK) op met een variatie van muziek over de grenzen. Het KLLK had als Pools lied gekozen voor een stuk van de Poolse componist Jerzy Wasowski (Rodzina = Familie) en zette het stuk krachtig neer.

Eric Filemon reeg de middag als presentator flamboyant aan elkaar en leidde de koren en de carillonmuziek in.

Het koor Tam Tam, dat afgelopen oktober in Toruń had opgetreden, zette een bont scala van muziek in, krachtig geleid door dirigente Cvetanka Sozovska, dat afgesloten werd met het lied ‘Die stad is Leiden’, een stuk over alles wat er in Leiden gebeurt en het lied ‘Sto lat’ (Honderd jaar), de Poolse versie van ons ‘lang zal hij/zij leven’.

Als vierde koor trad het koor van de muziekschool van Toruń op. Dit keer niet in het stemmig zwart van het concert van donderdag, maar in hun eigen frisse kleding presenteerde het koor zich duidelijk. Het publiek was zeer onder de indruk wat dit kleine groepje (25) onder leiding van Renata Szerafin-Wojtowicz neerzette. We zijn er trots op dat dit koor van jonge mensen deel heeft genomen aan dit evenement.

Vervolg op pagina 7

Beiaardierster Magdalena Cynk
Foto: Jan Oldenburger

Vervolg van pagina 6

Om 14.00 uur was het tijd voor de repetitie van de scratch met het carillon. Bijzonder was de verbinding tussen beiaardierster en dirigent. Via een videocamera op de toren werden de aanwijzingen van Wim de Ru doorgegeven aan een televisietoestel naast het 'klavier' van het carillon.

Met behulp van walkie-talkies was er contact tussen carillon en dirigent. Na af en toe weer even herhalen van korte stukken konden we als organisatie opgelucht ademhalen.... het gaat echt lukken !!!!

Na de repetitie trad het koor Mila onder leiding van Helga Kruse op. Mila is een 'oude' bekende die ook al in Toruń is geweest en komende herfst een muziekrondreis in Polen maakt. Vorig jaar trad Mila in Leiden samen met de groep Balkany Spiewaja uit Toruń op. Mila leidde ons door een palet van Oosteuropese muziek waarbij door de bijzondere stemvormen elk lied krachtig werd neergezet.

Enkele reacties op het Carillon- en Korenfestival:

'Superdag

Beste Roland, Nog even een mailtje om je te zeggen dat ik de Stedenbanddag erg geslaagd vond. Het hele koor was trots op ons oud-lid. Ondanks de wat kort uitgevallen voorbereidingstijd hebben we in fatsoenlijk Pools kunnen scratchen. Geholpen door de koorleden uit Toruń. Wat zijn die dames en heren goed zeg! Erg leuk om daar eens mee te kunnen zingen. Ook gelijke pas houden met een carillon was erg leuk om te doen. Je kunt tevreden terugkijken naar een mooi evenement. Dank voor al jouw georganiseer.'

' Namens het Eurokoor bestuur wil ik de organisatie van het Festival, en met name jou (Roland Mulders, red.), van harte bedanken voor het feit dat we konden meedoen aan deze geslaagde happening. We hebben genoten van het optreden met ons koor, het meedoen aan de scratch, het luisteren naar de andere koren en het carillon, de ambiance en natuurlijk ook het schitterende weer. We hebben van jou en je medeorganisatoren alle medewerking gehad om dit festival voor ons tot een feestje te maken.'

'Ik denk dat ik wel namens de dames van het Tam Tam Koor spreek: het was geweldig.

De mogelijkheid om te zitten op het plein was erg klein.'
(Voor de organisatoren een punt van aandacht, red.)

'Beste Roland en alle andere mensen van de Stedenband. Bij deze mijn complimenten voor de organisatie van de Carillon - korendag. Ik heb met Mila een heerlijke dag gehad; lekker gezongen, naar andere koren geluisterd. De aankondigingen van Eric Filemon waren leuk, het podium en de geluidsversterking waren bijzonder goed (het komt niet vaak voor dat je als koor zo mooi en deskundig versterkt wordt). De lunchpakketjes in tasjes waren ook een goed idee ... Kortom: een pluim voor iedereen die hier aan meegewerkt heeft!'

Rechts op deze pagina de koren die deelnamen aan het festival: Eurokoor, Klein Leids Liederen Koor, Tam Tam, Muziekschool van Toruń en Mila. En de presentator Eric Filemon.

Foto's: Roland Mulders

Meer foto's vindt u op www.Leiden-Torun.EU

Daarna de finale.....

Een ontroerende finale, die werkelijk klonk als een klok. De dag werd afgesloten met een dankwoord door Eric Filemon en bloemen voor de organisatie.

Roland Mulders bedankte daarna de koren nogmaals en memoreerde dat een droom-idee dat een half jaar geleden ontstond, vandaag was gerealiseerd.

Daarna werd nogmaals 'Sto Lat' aangeheven voor de organisatie van dit prachtige festival.

Dank aan allen die hier zo aan hebben meegewerkt: dirigenten, koren, beiaardier, technici, organisatoren van de lunches, medewerkers van de gemeente Leiden, en daarnaast de subsidieverleners: Fonds 1818, de Stichting H.L. Druckerfonds en de afdeling speciale projecten van de gemeente Leiden.

Roland Mulders

Hoe gaat het met de Poolse arbeiders in Nederland?

Samenvatting van een artikel geschreven door Ryszard Warta (links) en Mariusz Załuski (rechts), journalisten bij het dagblad Nowości in Toruń. Zij wilden weten hoe het met de Poolse arbeiders in Nederland gaat en gingen op zoek naar informatie.

Hoeveel Polen wonen er vandaag de dag in Nederland?

Dit is een lastige vraag, lacht mevrouw Malgorzata Bos-Karczewska, hoofdredacteur van het portal www.Polonia.nl. Volgens mij minder dan 150.000. Er zijn harde statistische gegevens, maar bij het vaststellen ervan neemt men alleen Polen in aanmerking die in de gemeenten ingeschreven staan.

Veel Polen komen voor korte contracten en hebben geen meldingsplicht bij een bezoek korter dan vier maanden.

‘Nederlanders willen hun huizen niet verhuren aan Polen en ik ben niet verbaasd’, zegt een meisje afkomstig uit de omgeving van Kraków en werkzaam in een restaurant. ‘Als een huisbaas merkt dat het om Polen gaat, trekt hij zich terug. Er komt veel jeugd die zich heeft bevrijd van het Poolse familieleven in kleine dorpjes en zich hier uitleeft en herrie schopt. Wij hebben zulke burens gehad, om de avond was de politie nodig. Wij hadden er genoeg van, wat denk je van de Nederlanders?’

In een cafeetje spreken wij met de plaatselijke bevolking over de recente verkiezingen en de groeiende kracht van de extreem rechtse partij van Geert Wilders. Mensen die niet direct durven te zeggen wat veel politiek correcte Nederlanders liever voor zichzelf houden en zich pas na een paar biertjes een beetje blootgeven. Na een poosje werd het gesprek steeds verhit en kwam het onderwerp Marokkanen en andere zuiderlingen ter sprake. ‘Verscheep ze naar hun geboorteland en verwijder ze voor altijd uit ons land’, werd er gezegd. -En vervolgens de Polen nietwaar? In plaats van schepen voldoen containers ook-. ‘Ach nee, jullie komen om te werken, en dat is wat anders’, zo corrigeren de Nederlanders zichzelf.

Nederland grenst slechts aan twee landen. In het oosten aan Duitsland, een land in afwachting van een paardenmiddel om de financiën te redden, en in het zuiden aan België, een terminaal ziek land dat dreigt uiteen te vallen in twee delen: Wallonië en Vlaanderen.

Tegen deze achtergrond lijkt Nederland een vredige oase, maar de inwoners hebben tegenwoordig een lange lijst klachten, zoals: te hoge belastingen, te lage economische groei, veel bureaucratie, te weinig financieel voordeel van de Europese Unie, en het mislukken van het assimilatieprogramma van immigranten.

Na de recente juniverkiezingen stond de populistische partij van Geert Wilders op de derde plaats en verdubbelde het aantal zetels. Nog maar een paar jaar geleden was een dergelijk succes van de politicus die de Koran met Hitlers “Mein Kampf” vergelijkt, ondenkbaar in een land dat bekend stond om zijn

tolerantie. ‘Ja, dat was ooit zo’, zegt mevrouw Bos-Karczewska. ‘Dit land is erg veranderd na de dood van Pim Fortuin’.

In het algemeen is de indruk dat er nu minder Polen in Nederland verblijven dan twee jaar geleden. De huidige crisis bewoog sommigen om het land te verlaten, en een aantal kwam niet meer terug uit angst geen werk meer te vinden. ‘Het is echt stil’, zegt mevrouw Bos-Karczewska, ‘ook in de media wordt weinig meer over Polen geschreven. Alleen in de lokale pers, in de plaatsen waar veel Polen verblijven, verschijnen van tijd tot tijd nog artikelen, zoals bijvoorbeeld dat een Pool een gevangen vis opeet, en een Nederlander een gevangen vis teruggooit. Ook over dronken Polen wordt in de lokale media geschreven. In Nederland is de alcoholconsumptie ook hoog, maar men drinkt anders. Je ziet geen dronkaards op straat. Laatst was ik op het station en ik zag twee kerels met bier in hun handen, ze wiegden heen en weer; inderdaad Polen. Andere nationaliteiten ziet men zelden in een dergelijke staat’.

In het begin van de twintigste eeuw kwamen de eerste Polen naar Nederland. Zij werkten in de Limburgse mijnen. Na de Tweede Wereldoorlog bleven veel soldaten die Nederland hielpen bevrijden, in Nederland wonen. In 2007, na het openen van de arbeidsmarkt, werd Nederland overspoeld door Polen.

Wat voor contacten bestaan er nu tussen oude en nieuwe Polen?

‘Ik heb weinig contacten’, zegt mevrouw Bos-Karczewska. ‘De nieuwe Polen zijn simpelweg bezig met werken en het verdienen van geld, zij wonen in het algemeen op het platteland of op campings en zijn niet geïnteresseerd in contacten met de oude emigranten. Op het moment dat er problemen ontstaan, blijkt dat “nieuwelingen” niet in staat zijn om zelf hun zaken te regelen, omdat ze de Nederlandse taal niet beheersen.

Ook binnen één categorie migranten is onderlinge communicatie niet eenvoudig. Heb je hulp nodig, reken niet op de landgenoot. Landgenoten zien elkaar als concurrenten op de arbeidsmarkt en voor een woning. ‘Ook de relatie met andere immigranten is moeilijk’, vertelt een jonge Poolse die in een pizzeria werkt, ‘mijn man is in een Marokkaanse wijk al drie keer bestolen en zijn motor kwijtgeraakt’.

Wat vinden Polen gemakkelijk in dit land?

Het is niet alleen zo dat het nog steeds gemakkelijk is werk te vinden, maar ook dat men leeft in een goed georganiseerd land. Hoe kan men dat meten? Alexandra Jasica kwam vijf jaar geleden naar Nederland.

Vervolg op pagina 9

Vervolg van pagina 8

De gezondheidszorg vindt ze om jaloers op te worden, het verzekeringssysteem is goed voor de burgers, en de politie maakt veel indruk. Politie heeft hier gezag. Ze is overall, in auto's, op scooters of fietsen en op paarden. Een mens voelt zich veilig. Alexandra vond de eerste jaren in Leiden moeilijk, ze vond niets mooi, maar nu is ze geworteld. Zij en haar man werken erg hard, maar kunnen hun leven inrichten zoals ze het willen. En zij

vindt een fiets een prima vervoer, ook als het regent. Voor een helft is ze Nederlandse, voor de andere helft Poolse. Naar het oude geboorteland zijn er slechts twee grenzen die ze moet kruisen, thuis is dichtbij, en dat telt.

Ryszard Warta en Mariusz Załuski

Vertaling: Greet Dusseldorp

Foto's journalisten: Van Internet

To Run To Toruń & sponsorgeld

In 2009 heeft de Stedenband het spektakel To Run to Toruń op touw gezet om geld in te zamelen voor Azyl, het Blijf-van-mijn-Lijf huis in Toruń. Het was een immens karwei en een schitterend succes om de 1200 km te overbruggen.

Er is toen aan de directeur van Azyl, Elzbieta Jacewicz, € 12.000,00 overhandigd. Zoals dat met vele acties gaat, druppelt er altijd nog wat geld na. Dat is tot februari 2010 opgelopen tot ruim € 4.500,00.

De eerste zending sponsorgelden voor het Azyl, het Blijf-van-mijn-Lijf huis in Toruń, is inmiddels goed besteed. Een nieuwe entreeur, nieuwe wasmachine, kleurenmonitoren – 3 camera's en cd registrator, meubels voor de kamers, bureaus, lichtarmaturen, eten, schoonmaakmiddelen, onderhoudsmaterialen, laminaat en een sneeuwveger met motor.

Er is door eigen personeel geschilderd, elektra gerepareerd en laminaat gelegd, om zoveel mogelijk efficiënt gebruik te maken van het beschikbare geld. Daarnaast is Elzbieta Jacewicz, directeur van Azyl, bezig met een trainingsprogramma onder de titel "Geen geweld tegen vrouwen". Ze had gerekend op een 60-tal deelnemers, maar dat is inmiddels opgelopen tot een aantal van 200 deelnemers.

De stedenband gaat met een aantal lopers in de herfstreis de laatste ruim € 4.500,00 overhandigen. Nogmaals dank aan de vele sponsors: bedrijven, vrienden en familieleden.

We zijn ervan overtuigd, net als de stichting Gaude Mater Polonia, die al jaren vanuit Nederland Azyl ondersteunt, dat ook dit geld op de juiste wijze wordt besteed.

Ton Uijl, Penningmeester Stedenband Leiden Toruń

De Kunstcommissie van Ernst & Young en Stichting Wytrina presenteren van 24 juni tot 16 september 2010 in het gebouw van Ernst & Young, Wassenaarseweg 80, Den Haag een expositie van werken van Poolse kunstenaars.

Er zijn werken te zien van: Zbigniew Biel; Marek Basiul; Ewa Bińczyk; Piotr Gojowy; Agata Jakubowska; Hanna Michalska; Bogdan Miga; Wiesław Skibiński; Mira Skoczek-Wojnicka; Jacek Sroka; Krzysztof Tomalski; Jacek Zaborski; Jacek Zięba-Nęcek; Aleksandra Zieliński.

Deze expositie is tijdens kantooruren alleen op afspraak te bezichtigen.

Telefoon: 088 - 407 38 87 of 088 - 407 41 13

Toruń-quiz

In deze Nieuwsbrief weer een aantal vragen waarbij u uw kennis over het Poolse Toruń en de Stedenband Leiden - Toruń kunt testen. Uit de goede oplossingen wordt één winnaar of winnares getrokken, die wordt beloond met een gratis busreis naar Toruń inclusief een verblijf in het Poortgebouw aldaar tijdens de aanstaande herfstreis naar Toruń van 19 - 24 oktober 2010. Het verblijf in het Poortgebouw is op basis van logies en ontbijt.

Stuur uw oplossing **vóór 25 september 2010** naar
De heer J. Creyghton
Papengracht 20 A
2311 TX Leiden

- Onder welke naam wordt de nationale volksvertegenwoordiging in Warschau aangeduid?
  - senat
  - parlament
  - sejm
- De Zwarte Madonna geldt als een symbool van het vrije Polen: Maria Krolova Polski. Haar beeltenis bevindt zich in een klooster in Częstochova. Op welke heuvel ligt dit klooster?
  - Zielona Góra
  - Jasna Góra
  - Jelenia Góra
- Na anderhalve eeuw verdeeld te zijn geweest tussen de omringende grootmachten werd Polen in 1918 weer onafhankelijk. Wie was de eerste president van het onafhankelijke Polen??
  - Jozef Piłsudski
  - Michael Toechatsjevski
- Een nieuwe deling begon op 1 september 1939, toen de Duitsers Polen binnenvielen. Niet lang daarna bezette ook het Sovjet leger een oostelijk deel van Polen, langs een grens die tevoren in het deels geheime Molotov-Ribbentrop verdrag was overeengekomen. De Sovjets richtten in het door hun geannexeerde deel massale slachtingen aan (150.000 slachtoffers, o.m. in Katyn). Maar de Poolse bevolking leed getalsmatig nog veel zwaarder onder de Duitse bezetting, er werden onder meer miljoenen Poolse Joden vermoord. Hoeveel Polen kwamen in totaal om ten gevolge van de Duitse bezetting?
  - ca. 3 miljoen
  - ca. 5,5 miljoen
  - ca. 8 miljoen
- Tijdens de oorlog 1939-1945 was er zowel een binnenlands verzetsleger dat tegen de Duitsers vocht, de Armia Krajowa, als een leger van uitgeweken Poolse militairen dat samen met de geallieerden aan de oorlog tegen Duitsland deelnam. Hoe heette de generaal die deze geallieerde Poolse troepen aan het westelijke front leidde?
  - Wladislaw Sikorski
  - Zygmunt Berling
  - Wladislaw Anders
- Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog werden de Duitse bezetters uit Polen verdreven door het Sovjetrussische Leger, de grenzen van Polen werden zowel aan de Oostkant als aan de Westkant 250 km in westelijke richting opgeschoven, waardoor omvangrijke oostelijke gebieden van Duitsland in Polen kwam te liggen, een gebied met een gemengd Pools-Duitse bevolking. Vanaf 1945 werd dit gebied etnisch gezuiverd, bijna alle Duitstaligen moesten het geannexeerde gebied verlaten. Hoeveel Duitsers raakten ontheemd als gevolg van deze etnische zuivering?
  - ca. 5 miljoen
  - ca. 7 miljoen
  - ca. 9 miljoen
- Welke Nederlandse stad werd in 1944 door Poolse troepen bevrijd?
  - Eindhoven
  - Breda
  - Arnhem

8. De Karpaten lopen vanaf Tsjechië door Slowakije en Polen tot in de Oekraïne. Hoe heet het hoogste gedeelte van de Karpaten in Polen?
  - a. Pieniny
  - b. Tatry
  - c. Beskidy
9. Hoe heet de grootste dichter en Nobelprijswinnaar in Polen, van wie zelfs een muurgedicht op een Leidse gevel te lezen is?
  - a. Adam Mickiewicz
  - b. Jan Kochanowski
  - c. Wislawa Szymborska
10. Van ca. 1860 tot 1941 leefde een briljante Poolse pianist die internationaal triomfen vierde maar ook een vooraanstaande politieke rol speelde en zich zijn hele leven inzette voor een onafhankelijk Polen. Hoe heette hij?
  - a. Frederique Chopin
  - b. Ignacy Jan Paderewski
11. De Duitse orde werd in 1189 gesticht als een ridderorde van monniken die zich belastten met de verpleging en verzorging van gewonde kruisvaarders in het Oosten van Europa. De Mariënburch werd de hoofdzetel van deze geestelijke ridderorde. Waar was dit imposante kastelencomplex gevestigd?
  - a. in Malbork
  - b. in Fromborg
  - c. in Kraków
12. Een bekende Poolse lekkernij bestaat uit zuurkool met veel vlees, paddestoelen, groenten, kruiden en wijn. Hoe heet dit internationaal bekende gerecht?
  - a. klops
  - b. bigos
  - c. racuszki
13. Het stadspanorama van Toruń, gezien vanuit de brug over de Wisła, is wereldberoemd. Welk bouwwerk torent in dit Toruńs panorama het meest boven de rest uit?
  - a. de stadswallen en -poorten
  - b. de Johanneskerk
  - c. de middeleeuwse stadhuistoren
14. De Wisła (Weichsel, Vistula) is de langste en grootste rivier van Polen, ze loopt van Zuid naar Noord, langs de steden Kraków, (Krakau) Warsawa en Toruń en mondt via meerdere takken uit in de Oostzee, onder meer bij Gdansk. Waar ontspringt de Wisła?
  - a. in de Beskiden, een deelgebergte van de Karpaten
  - b. in het Tsjechische Zevengebergte
  - c. in Slowakije
15. Waar bevindt zich de meest geliefde ontmoetingsplaats voor jong en oud in Toruń ?
  - a. de Philadelphia-boulevard (Bulwar Philadelfijski) langs de kade van de Wisła
  - b. het standbeeld van Copernicus voor het oude stadhuis
  - c. de Szeroka-winkelstraat

U kunt uw antwoorden hieronder invullen:

(Bijvoorbeeld: Vraag 1: a)

Vraag 1:	Vraag 2:	Vraag 3:	Vraag 4:	Vraag 5:
Vraag 6:	Vraag 7:	Vraag 8:	Vraag 9:	Vraag 10:
Vraag 11:	Vraag 12:	Vraag 13:	Vraag 14:	Vraag 15:

Reclame Voor Toruń: Een Drievoudige Liefdesverklaring

In juni waren er nog enkele plaatsen vrij voor de jaarlijkse herfstreis naar Toruń. Hoe kunnen we nog enkele mensen over de streep trekken? Kortom, tijd voor wat extra reclame. Als ik een – hopelijk goedbetaalde – copywriter bij een reclamebureau was, wat zou ik dan bedenken als slagzinnen voor onze zusterstad Toruń?

De geniale kreet TO RUN TO TORUŃ is natuurlijk al vergeven. Bovendien was die slogan toch wel exclusief bestemd voor de estafetteloop voor het goede doel vanuit Leiden in oktober 2009. Maar vooruit dan, vannacht (reclamemensen werken 's nachts) bedacht ik er drie.

SINDS TORUŃ DRAAIT DE AARDE OM DE ZON
TORUŃ STAD VAN STIJLEN
TORUŃ MOET JE DOEN

Foto: www.brampater.nl/plaatjes/torun/

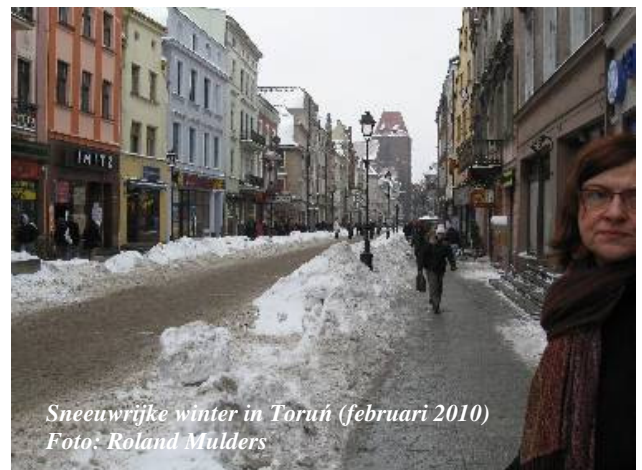
De eerste slagzin SINDS TORUŃ DRAAIT DE AARDE OM DE ZON is misschien wat lang maar heeft het voordeel van een zonnige uitstraling. Toen ik de kreet uittestte op een proefkonijn uit de groep vrijwilligers van de stedenband, kwam de juiste associatie ook direct en spontaan tevoorschijn: COPERNICUS. Ja, deze astronoom, wiskundige, econoom, arts en geestelijke, deze universele geleerde (1473 – 1543) is de beroemdste zoon van de stad Toruń. Zijn vermeend geboortehuis, een trapgevelpand in middeleeuws-gotische stijl, herbergt nu het Copernicus-museum. Nicolaus Copernicus werd vooral beroemd door zijn sterrenkundige waarnemingen. In zijn bekendste boekwerk, de *De revolutionibus orbium coelestium* ofwel *Over de omwentelingen van de hemellichamen* publiceerde hij het bewijs van zijn theorie dat de planeten en dus ook de aarde een baan om de zon beschrijven. Met Copernicus veranderde ons wereldbeeld. Copernicus wordt in Toruń serieus in ere gehouden: zo is er de grote Copernicus Universiteit en heet de plaatselijke lekkernij peperkoeken *pierniki koperniki*.

De slagzin TORUŃ: STAD VAN STIJLEN suggereert niet alleen dat Toruń als parel aan de rivier de Wisła charme en stijl heeft. De stad had de mazzel na de napoleontische periode niet meer door een oorlog te zijn getroffen. Zij is met zijn hele binnenstad tenslotte niet voor niets op de UNESCO-lijst van Werelderfgoed

terechtgekomen. Ook drukt deze wervingsboodschap uit dat het gebouwde erfgoed van de stad een geweldige verscheidenheid kent. Om een kleine en min of meer chronologische selectie te maken: zo zijn er de vele middeleeuwse monumenten in gotische stijl: bijvoorbeeld de graanpakhuizen en de Onze Lieve Vrouwekerk. Er zijn stadsvilla's met renaissance-, vroeg- en laatbarokke en neoclassicistische gevels. Uit het eind van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw veel indrukwekkende Pruisische neogotische rode-baksteenarchitectuur in allerlei openbare gebouwen. Er zijn mooie stadshuizen in chaletstijl. En heel charmant rond 1900 behoorlijk veel forse winkelpanden en niet te vergeten het prachtige Wilam Horzyca-theater in Jugendstil, art nouveau, of, zoals men in Polen zegt, de stijl van de *Wiener Sezession*.

Ten slotte kort en krachtig TORUŃ MOET JE DOEN. De stad leent zich bij uitstek voor wandelingen langs spectaculaire bezienswaardigheden. De drie dagen die een Leidse delegatie er elke herfstvakantie doorbrengt, zijn beslist niet genoeg om alles te bekijken en mee te maken. Ik denk dan aan de uitgebreide ruïne van de Kruisridderburcht. Eens was Toruń hoofdstad van de Duitse kruisridders. Er is een echte scheve toren als deel van de oude verdedigingswerken, met café en snuisterijenwinkel. Aan te bevelen valt trouwens een excursie naar de fortengordel rond de stad, met spannende onderaardse gangen, allemaal uit de tijd ruim honderd jaar geleden dat het toen nog Duitse Toruń aan het Russische tsarenrijk grensde. Een bezoekje aan de gigantische markt met vaste stalletjes onthult de rijkdom aan lokale producten, zoals verse variëteiten van Poolse paddestoelen. En ook nog jonge hondjes, voor de dierenliefhebbers. En dan nog: het openluchtmuseum, het planetarium.

Copyright Gerard J. Telkamp

Sneeuwrijke winter in Toruń (februari 2010)
Foto: Roland Mulders